

SLUŽBY V KONTEXTU PODNIKATELSKÉHO PROSTŘEDÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Miroslav Žizka

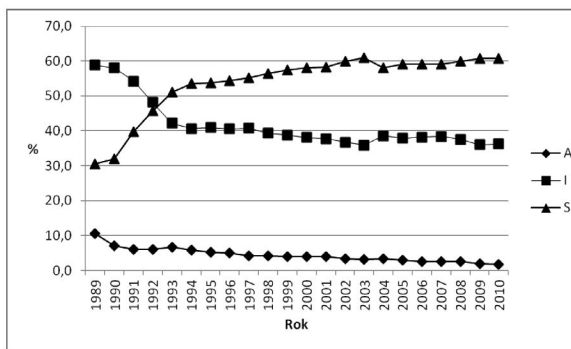
Úvod

Služby se stávají v posledních desetiletích dominujícím odvětvím z hlediska zaměstnanosti a tvorby hrubého domácího produktu. Česká ekonomika prošla z tohoto pohledu velmi zásadními změnami. Na počátku transformace hospodářství v 90. letech minulého století se česká, resp. československá ekonomika řadila do struktury ISA (I - Industry, S - Services, A - Agriculture), tedy s nejvýznamnějším postavením průmyslu na tvorbě HDP, ač rozvinuté tržní ekonomiky se již v té době nalézaly ve stádiu SIA, tzn. s dominancí sektoru služeb na tvorbě HDP a zaměstnanosti pracovní síly [6]. Transformace československého hospodářství

s sebou přinesla na jedné straně hluboký absolutní pokles průmyslové a zemědělské výroby a na straně druhé významný vzestup sektoru služeb. V roce 1992 (viz obr. 1) se tak v podstatě vyrovnaly podíly odvětví průmyslu a služeb na tvorbě HDP a od následujícího roku převzaly služby roli nejvýznamnějšího odvětví v národním hospodářství ČR. V roce 2010 se podíl sektoru služeb na tvorbě HDP zhruba 61 % a na zaměstnanosti pracovní síly 59 % [2], [21]. K obdobnému vývoji dochází prakticky ve všech hospodářsky vyspělých zemích, kde podíl sektoru služeb na celkové produkci vzrostl v posledních 20 letech téměř o 10 p.b. [16].

Článek si klade za hlavní cíl zhodnotit rozdílnost postavení sektoru služeb v jednotlivých

Obr. 1: Podíl jednotlivých odvětví na tvorbě hrubého domácího produktu

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Vysvětlivky: A – Zemědělství, myslivost a rybolov; I – Průmysl, včetně energetiky a stavebnictví; S – Služby (obchod, doprava, telekomunikace, podnikatelské činnosti, finanční a jiné služby).

Ekonomika a management

krajích České republiky z hlediska jejich typologie a dále posoudit vliv sektoru služeb na ekonomickou úroveň krajů. Z metodického hlediska byly pro zhodnocení relativní významnosti jednotlivých odvětví služeb v krajích ČR použity koeficienty lokalizace vycházející z počtu zaměstnanců a počtu ekonomických subjektů v národním hospodářství dle klasifikace CZ-NACE. Zdrojem dat byly statistické ročenky a bulletin krajů za rok 2010. V další etapě bylo nahlíženo na služby z hlediska procesního přístupu. Jednotlivá odvětví služeb byla rozdělena podle osmi kritérií do tří základních kategorií: na profesionální služby, služby poskytované prostřednictvím prodejních míst a na masové služby, a byly zjišťovány rozdíly ve výskytu uvedených kategorií služeb mezi kraji ČR. Poslední část článku zkoumá pomocí korelační analýzy, zda existuje vztah mezi ekonomickou úrovní kraje a zastoupením uvedených tří základních kategorií služeb v odvětvové struktuře kraje.

Odvětvová struktura hospodářství je dle Viturky jedním z hnacích faktorů konkurenceschopnosti, vedle klastřů, demografických faktorů, podnikatelského prostředí, institucionální kvality, inovační infrastruktury a vlastnických poměrů. Co se týká vlivu odvětvové struktury, je vypovídací schopnost stávajících studií jen parciální [23], což skýtá zřetelný prostor pro další výzkumy v této oblasti.

Ekonomickou strukturu regionů lze popsat pomocí odvětvové struktury regionů (zejména pomocí klasifikace CZ-NACE) a struktury ekonomických subjektů (např. podle převažující činnosti, právního forem, podle skupin odvětví NACE, apod.), blíže viz [10]. Studium prostorových dimenzí ekonomických činností je důležité z hlediska pochopení změn v organizaci ekonomických aktivit, ke kterým došlo v Evropě během uplynulých desetiletí. Podle Vašíčka probíhala do 70. let minulého století v západoevropských zemích konvergence odvětvové struktury, od 80. let lze poté pozorovat divergenci, přičemž vznikly významné rozdíly v koncentraci jednotlivých odvětví. Některá odvětví se centralizovala (nábytek, textilní výroba), jiná se zase rozptýlila (elektronika, strojírenství). Z hlediska zaměření tohoto článku je stěžejní poznatek, že služby jsou obvykle méně koncentrovány než průmysl [22].

Podle tzv. ukazatele intenzity strukturálních změn, viz [17], patřila ČR v období 1995–2005 k zemím, kde se ekonomická struktura podstatně

nezměnila, k podstatným změnám v tomto ohledu došlo již před rokem 1995. S tímto závěrem Rojčicka v zásadě koresponduje vývoj odvětvové struktury, uvedený na obr. 1. Zajímavé je ovšem zjištění, že podíl sektoru služeb na souhrnné hrubé přidané hodnotě je v evropském srovnání EU-25 v ČR hned nejnižší za Irskem, naopak druhý nejvyšší je podíl průmyslu [17].

Z pohledu vývoje zaměstnanosti v terciárním sektoru v jednotlivých krajích ČR v období 1995–2008 lze konstatovat, že nejnižších hodnot po celé analyzované období dosahoval kraj Vysočina, podobných hodnot od roku 2004 dosahoval také kraj Liberecký, kde došlo jako v jediném kraji v ČR dokonce k poklesu zaměstnanosti v terciárním sektoru o 2,6 p.b. Extrémně vysokou zaměstnanost v terciárním sektoru vykazuje Praha s hodnotou nad 80 % a růstem o 6,6 p.b., k největšímu růstu však došlo v Olomouckém kraji, a to téměř o 9 p.b. Zároveň ovšem Kutscherauer a kol. uvádějí, že vývoj disparity podílu zaměstnanosti v terciárním sektoru na celkové zaměstnanosti lze považovat za dlouhodobě stagnující [10].

V roce 2008 do ekonomického vývoje nejen v ČR zasáhla hospodářská krize, která měla dopady na regionální ekonomický vývoj. Jak uvádí Kraft, v letech 2008–2010 (obdobně jako v letech 1997–1999), tedy v období negativního hospodářského vývoje, se regionální ekonomické disparity prohlubovaly v souvislosti s odlišnou regionální odvětvovou strukturou. Obě zmíněné recese měly negativní dopad především na průmyslové regiony (Karlovarský, Liberecký, Ústecký a Olomoucký kraj), naopak nejméně postiženým regionem bylo hlavní město Praha, zaměřené primárně na služby [9].

1. Literární přehled klasifikace služeb

Služby lze třídit z různých hledisek. Z hlediska účelu je lze rozdělit na tržní a netržní služby. Podle charakteristiky OECD jsou **tržní služby** poskytované na prodej na trhu za cenu pokrývající výrobní náklady a umožňující dosažení zisku pro jejich poskytovatele. Dle klasifikace ISIC (International Standard Industrial Classification of All Economic Activities) zahrnují kategorie:

- velkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidel, motocyklů a výrobků pro domácnosti;
- hotely a restaurace;
- doprava, skladování a spoje;
- finanční zprostředkování;

- činnosti v oblasti nemovitostí, pronájmu a podnikatelské činnosti [14].

Naproti tomu **netržní služby** jsou poskytovány společností nebo jednotlivým spotřebitelům buď bezplatně, nebo za poplatek nižší než je 50 % výrobních nákladů. Netržní služby mohou být poskytovány státem, soukromými neziskovými institucemi nebo domácnostmi se zaměstnanci. V definici OECD nejsou samostatně odvětvově vymezeny, je však doporučeno, aby byly identifikovány separátně [15]. Odvětvové vymezení netržních služeb je poměrně komplikované, neboť některé služby tradičně považované za „netržní“ mohou být poskytovány za účelem dosažení zisku (např. vzdělávání, zdravotní péče). Z hlediska odvětvového tak lze vymežit služby, které jsou „převážně tržní“ nebo „převážně netržní“. Mezi převážně netržní služby se řadí veřejná správa, obrana, vzdělávání a zdravotní a sociální péče [12].

V této souvislosti je třeba poznamenat, že odvětvové vymezení tržních služeb, které sleduje Český statistický úřad, je užší ve srovnání s pojetím OECD. ČSÚ provádí šetření tržních služeb, které jsou vymezeny ve statistické klasifikaci produkce (CZ-CPA) v oddílech 49–53, 61–65, 68, 69, 71, 73, 74, 77, 78, 80–82, viz [1]. Oproti definici OECD tak šetření ČSÚ nezahrnuje činnosti velko- a maloobchodu, ubytovací a stravovací služby, vydavatelské služby a poradenství v oblasti řízení podniků.

Jakubíková člení služby podle jejich vlivu na spotřebitele na terciární (dříve vykonávané doma, např. stravování, ubytování, kadeřnictví, ad.), **kvartární** (usnadňující a zefektivňující rozdělení práce, např. doprava, obchod, komunikace) a na **kvintární** (měnící a zdokonalující jejich příjemce, např. zdravotní péče, vzdělávání) [7].

V zahraničí patří ke klasickým dílům zabývajícím se klasifikací služeb zejména stat' [11]. Lovelock rozdělil služby na základě pěti základních otázek:

1. Co je podstatou poskytnutí služby (hmotná nebo nehmotná akce)?
2. Jaký typ vztahu existuje mezi organizací poskytující služby a jejími zákazníky (formální, neformální vztah)?
3. Kolik prostoru má poskytovatel služeb k uzpůsobení služby potřebám zákazníka (velký, malý prostor)?
4. Jaká je podstata poptávky a nabídky po službě (kolísání poptávky v čase, rozsah omezení nabídky)?

5. Jak je služba distribuována (zákazník navštíví podnik služeb, služba je realizována u zákazníka, neosobní komunikace)?

Výsledkem analýzy Lovelocka je sada matic obsahující jednotlivé kategorie služeb. Tyto matice slouží manažerům v marketingu k lepšímu pochopení podstaty produktu firmy a pomáhají jim formulovat marketingové cíle [11].

Z podstaty heterogenity služeb vychází i Silvestro, který ovšem nahlíží na služby z hlediska procesního přístupu. Služby hodnotí podle šesti základních kritérií:

1. Poskytování služby orientované spíše na technické vybavení nebo na zákazníka.
2. Kontaktní čas mezi zákazníkem a obsluhujícím personálem.
3. Míra přizpůsobení služby specifickým potřebám zákazníka.
4. Flexibilita jednání obslužného personálu.
5. Podíl hodnoty přidané pracovníky back-office/front-office.
6. Důraz na produkt nebo na proces [18].

Poznámka: Pojmy pracovníci v back-office a front-office se do češtiny zpravidla nepřekládají. Pracovníci front-office jsou v kontaktu přímo se zákazníky a přebírají jejich požadavky. Naproti tomu pracovníci v back-office zajišťují interní procesy ve firmě, zpracovávají došlé objednávky či připravují podklady pro fakturaci.

Na základě výše uvedených kritérií následně Silvestro rozdělil služby do tří základních skupin – profesionální služby, masové služby a služby poskytované prostřednictvím prodejních míst.

Profesionální služby jsou takové, kde se uskuteční denně relativně málo transakcí, produkty jsou přizpůsobené na míru potřeb zákazníků, kontaktní čas mezi zákazníkem a obsluhujícím personálem je dlouhý, přidanou hodnotu vytváří zejména pracovníci front-office a při poskytování služby je kladen důraz na proces, tzn. jak službu poskytnout zákazníkovi. Příkladem jsou služby architektů, právníků, konzultantů, ad.

Masové služby jsou typické pro organizace, kde se vyskytují vysoké počty transakcí a kontaktní čas mezi personálem a zákazníkem je omezený. Nabídka služeb je zpravidla orientovaná produktově s omezenou možností ji přizpůsobit specifickým potřebám zákazníka. Většina hodnoty je vytvářena pracovníky v back-office. Podíl pracovníků front-office je ve srovnání

Ekonomika a management

s profesionálními službami výrazně nižší. Mezi masové služby patří např. veřejná doprava, telekomunikace, či zábavní služby.

Služby poskytované prostřednictvím prodejních míst představují kategorii, která přejímá prvky obou výše uvedených skupin. Do této kategorie se zahrnují služby, které jsou nabízeny ve standardizované podobě s možností drobné modifikace dle individuálních potřeb zákazníka, kontaktní čas mezi zákazníkem a prodávajícím je zde zpravidla delší než u masových služeb a na tvorbě hodnoty se zhruba stejnou měrou podílejí pracovníci front i back-office. Do této kategorie služeb patří např. obchodní bankovníctví, hotelové služby nebo půjčovny automobilů.

Z výše uvedené klasifikace služeb vyšel i tým Ng, Russell-Bennett, Dagger, který ji doplnil o podrobnější typologii masových služeb. Masové služby byly za účelem vytvoření nové typologie hodnoceny podle výše uvedených šesti kritérií Silvestra, ke kterým byla přidána další dvě kritéria – dodávka služby (spotřeba služby současně mnoha zákazníky nebo v různých časových okamžicích rovněž mnoha zákazníky) a účel spotřeby (pro potěšení nebo funkční účel). Podle charakteru dodávky lze masové služby rozdělit na **kolektivní** a **individuální** a podle účelu na **hédonické** a **utilitární**. Kombinací obou kritérií poté vzniká matice o čtyřech polích, blíže viz [13]. Mezi hédonické kolektivní služby lze zařadit např. divácky atraktivní sporty (fotbal, hokej), rockové koncerty či divadla. Příkladem hédonických individuálních služeb jsou zábavní parky či muzea. Mezi zařízení, která poskytují utilitární kolektivní služby, patří např. vysoké školy či kongresová centra. Utilitární individuální služby zahrnují např. veřejnou dopravu nebo obchodní bankovníctví. Je však nutno podotknout, že hranice mezi kolektivní a individuální dodávkou služeb není v praxi vždy dostatečně ostrá.

Ke klasifikaci služeb lze využít i vícerozměrné statistické metody, např. shlukovou analýzu. Jako příklad lze uvést studii [3], ve které byli klienti bank rozděleni do kompaktních a dobře separovaných shluků podle druhu využívaných služeb (průměrný klient internetového bankovníctví, aktivnější klient, průměrný klient s pobočkovou preferencí).

2. Metodická východiska

Cílem výzkumu bylo zhodnotit významnost postavení sektoru služeb v jednotlivých krajích

ČR na základě analýz odvětvové struktury a struktury ekonomických subjektů. Zdrojem dat byly statistické bulletinů a statistické ročenky jednotlivých krajů za rok 2010 (poslední dostupná data za celý kalendářní rok) [20], [21]. Podkladem pro analýzy byly údaje o zaměstnaných v národním hospodářství podle odvětví CZ-NACE (dle výběrového šetření pracovních sil) a počty ekonomických subjektů podle převažující činnosti CZ-NACE v jednotlivých krajích. Jako jisté omezení se ukázala skutečnost, že zaměstnanost v jednotlivých odvětvích je na krajské úrovni zveřejňována jen na úrovni sekcí CZ-NACE (jednomístný kód), což představuje poměrně hrubé členění. Z toho důvodu byly pro další analýzy použity i počty ekonomických subjektů v jednotlivých odvětvích, které jsou zveřejňovány na úrovni oddílů CZ-NACE (tzn. dvojmístných číselných kódů) a poskytují tak podrobnější údaje o struktuře činnosti podnikatelských subjektů.

K měření míry koncentrace daného odvětví v regionu ve srovnání s národní úrovní byly použity koeficienty lokalizace, viz vztah (1) [19].

$$LQ_i = \frac{e_i / e}{E_i / E} \quad (1)$$

kde

LQ_i je koeficient lokalizace pro odvětví i ,

e_i je počet zaměstnanců v odvětví i v daném kraji,

e je celkový počet zaměstnanců v kraji,

E_i je počet zaměstnanců v odvětví i v rámci státu,

E je celkový počet zaměstnanců ve státě.

Je-li koeficient lokalizace vyšší než jedna, pak dané odvětví zaměstnává větší podíl regionální pracovní síly než na úrovni regionální [19]. V praxi se pro určení regionální specializace zpravidla používá hodnota LQ vyšší než 1, v případě analýzy v této stati byla zvolena hranice 1,05.

V další etapě výzkumu byly stanoveny koeficienty lokalizace pro podrobnější klasifikaci služeb na úrovni dvojmístných číselných kódů CZ-NACE, ovšem z důvodu výše uvedeného omezení, byla pro výpočet použita data o počtu ekonomických subjektů, viz vztah (2).

$$LQ_i^* = \frac{s_i / s}{S_i / S} \quad (2)$$

kde

LQ^* je upravený koeficient lokalizace

pro odvětví i ,

s_i je počet ekonomických subjektů v odvětví i v daném kraji,

S je celkový počet ekonomických subjektů v kraji,

S_i je počet ekonomických subjektů v odvětví i v rámci státu,

S je celkový počet ekonomických subjektů ve státě.

Na tuto etapu výzkumu navázalo hodnocení typů služeb zastoupených v jednotlivých krajích. Východiskem byla klasifikace autorů Silvestro et al. a Ng et al. (viz kap. 1), tzn. že odvětví služeb byla rozdělena do čtyř skupin: profesionální služby, služby poskytované prostřednictvím prodejních míst, masové hédonické služby a masové utilitární služby. Další členění masových služeb na kolektivní a individuální nebylo aplikováno, neboť je do značné míry subjektivní.

Za účelem statistického zpracování dat bylo nutné ke každé skupině služeb přiřadit odvětví

dle klasifikace CZ-NACE. Vzhledem k tomu, že ve statistických ročnících jsou zveřejňovány nanejvýše dvojčíselné číselné kódy, bylo přiřazení odvětví provedeno na úrovni oddílů CZ-NACE s tím, že u vybraných služeb je upozorněno i na specifická odvětví na třetí úrovni klasifikace CZ-NACE (trojčíselné číselné kódy), která by bylo žádoucí sledovat samostatně. V současné době ovšem tato data nejsou dostupná, proto základní členění sleduje dvojčíselné kódy CZ-NACE. Zařazení jednotlivých odvětví služeb do skupiny profesionálních až masových služeb bylo provedeno na základě kritérií uvedených v článku [11]. Výsledná klasifikace je uvedena v tab. 1.

V závěrečné etapě výzkumu byl stanoven podíl jednotlivých kategorií služeb na celkovém počtu registrovaných ekonomických subjektů v kraji a byly zkoumány rozdílnosti mezi kraji. Zároveň byl pomocí pořadové korelace zjišťován vztah mezi zastoupením jednotlivých kategorií služeb a ekonomickou úrovní kraje, měřenou hrubým domácím produktem na obyvatele.

Tab. 1: Rozdělení odvětví služeb dle klasifikace CZ-NACE do kategorií

Kategorie služeb	Kódy klasifikace CZ-NACE
Profesionální služby	58, 59, 60, 62, 63, 68, 69, 70, 71, 73, 74, 80, 81, 86, 88, 94, 49.4, 82.3
Služby poskytované prostrf. prodejních míst	45, 46, 47, 56, 64, 65, 66, 74, 75, 77, 78, 79, 82, 87, 95
Masové hédonické služby	90, 92, 93, 60.1, 60.2
Masové utilitární služby	49, 50, 51, 52, 53, 55, 61, 84, 85, 91, 96, 47.8, 47.9

Zdroj: vlastní zpracování

Poznámka: Kódy klasifikace CZ-NACE jsou dostupné na stránce ČSÚ:

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29

3. Výsledky analýzy

Z údajů o zaměstnanosti dle odvětví CZ-NACE [21] vyplývá, že nejvyšší podíl pracovníků v tržních službách (dle definice OECD, tedy včetně obchodu) byl v roce 2010 zaměstnán v hlavním městě Praze (55 %), s odstupem následoval Jihomoravský kraj (36 %), naopak na konci pomyslného žebříčku se nacházel Liberecký kraj (27 %).

Na základě koeficientů lokalizace (viz tab. 2) lze konstatovat, že Liberecký kraj je typicky průmyslovým regionem. S výjimkou odvětví zpracování vykazuje ve všech odvětvích služeb relativně podprůměrné postavení z hlediska

zaměstnanosti pracovní síly. Podobné postavení mají také Plzeňský, Královéhradecký, Pardubický, Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský kraj. Naopak silnou regionální specializaci ve službách vykazuje hlavní město Praha, zejména v případě informačních a komunikačních činností a činností v oblasti nemovitostí. V Karlovarském kraji a rovněž v Jihočeském kraji a na Vysočině je zaměstnán nadproporcionální podíl zaměstnanců v ubytovacích a stravovacích službách. Plzeňský kraj je zaměřen spíše průmyslově, v oblasti služeb byla zjištěna regionální specializace zaměstnanosti v kulturních, zábavních a rekreačních činnostech a slabě

Ekonomika a management

nadprůměrná i v oblasti zdravotní a sociální péče. Ústecký kraj sice patří stále ke krajům s dominantní zaměstnaností v těžebním průmyslu a související výrobě energií, ale je zde i důležitá zaměstnanost v dopravních a skladovacích službách, administrativních a podpůrných činnostech. Jihočeský kraj vykazuje specializaci zaměstnanosti v profesních, vědeckých a technických činnostech.

Na základě těchto výsledků je patrné výjimečné postavení hlavního města Prahy, které má nadprůměrnou zaměstnanost prakticky ve všech odvětvích služeb. Opačným „extrémem“ je Pardubický kraj, který jen ve dvou odvětvích služeb (peněžnictví a pojištnictví, vzdělávání) zaměstnává alespoň proporcionálně stejný podíl pracovní síly jaký je na národní úrovni.

Pro podrobnější interpretaci výsledků by bylo žádoucí provést analýzu alespoň na úrovni dvojmištných kódů činností CZ-NACE, neboť některá odvětví (typicky G, N, S) zahrnují poměrně heterogenní skupiny činností. Jelikož údaje o zaměstnanosti v odvětvích služeb v této podobnosti nebyly dostupné, byla dále provedena analýza činností ekonomických subjektů, kde jsou k dispozici data na úrovni oddílů klasifikace CZ-NACE. Na druhou stranu je však nutno podotknout, že údaje o počtu ekonomických subjektů nelze automaticky srovnávat s údaji o zaměstnanosti, neboť vysoký počet subjektů v určitém odvětví nemusí znamenat zároveň vysoký počet zaměstnaných pracovníků, zejména v případě, kdy v daném odvětví služeb převažují drobné a malé podniky.

V další etapě výzkumu byly vypočteny koeficienty lokalizace z počtu registrovaných ekonomických subjektů dle vztahu (2), a to konkrétně pouze pro odvětví služeb. Výsledky jsou z důvodu rozsáhlosti uvedeny v příloze článku. Zároveň byla provedena verifikace, zda existuje závislost mezi koeficienty lokalizace vypočtenými z údajů o zaměstnanosti a koeficienty vypočtenými z počtu ekonomických subjektů. Lze konstatovat, že na hladině významnosti $\alpha = 5\%$ byla zjištěna statisticky významná středně silná přímá lineární závislost obou proměnných. Pearsonův momentový korelační koeficient dosahuje výše 0,37 (p -value $< 0,01$). Jen středně silná závislost ovšem potvrzuje skutečnost uvedenou výše, tzn. že odvětvové podíly subjektů na celkovém počtu ekonomických subjektů a podíly zaměstnanců v jednotlivých odvětvích na celkové zaměstnanosti se více či méně liší.

Z výsledků uvedených v tabulce v příloze vyplývá, že nadproporcionální zastoupení ekonomických subjektů bylo zjištěno v případě poskytování velkoobchodních služeb v hlavním městě Praze. V případě dopravy jsou značné divergentní výsledky u subjektů podnikajících ve vodní dopravě (koncentrace v Ústeckém kraji), letecké dopravě a v poštovních a kurýrních službách (koncentrace v obou případech v hl. městě Praze). Subjekty poskytující ubytovací služby jsou silně koncentrovány v Jihočeském kraji, naproti tomu v oblasti stravování a pohostinství nejsou rozdíly mezi kraji příliš velké. Vydavatelské činnosti a činnosti související s tvorbou televizních a rozhlasových programů a jejich vysíláním, resp. subjekty tyto služby poskytující, jsou rovněž nadprůměrně koncentrovány v hlavním městě Praze. Hlavní město také dominuje u subjektů poskytujících pojišťovací služby, služby spojené s úpravou krajiny, tvůrčí, umělecké a zábavní služby. Hemy, kasina a sázkové kanceláře jsou relativně nejvíce zastoupeny kromě Prahy v Ústeckém a Moravskoslezském kraji. V Praze je vysoký výskyt uvedených zařízení ovlivněn turistickým ruchem. V případě posledních dvou uvedených krajů je zřejmá souvislost s nižší životní úrovní a existencí sociálně patologických jevů, neboť oba kraje se řadí mezi hospodářsky slabé regiony.

U dalších krajů byl zjištěn silně nadproporcionální výskyt subjektů v případě poskytování veterinárních služeb (Vysočina), u činností pronájmu a leasingu, činností souvisejících se zaměstnáním (v obou případech Moravskoslezský kraj) a bezpečnostních a pátracích služeb (Středočeský kraj). U netržních služeb (veřejná správa, obrana, sociální zabezpečení, pobytové služby sociální péče) existuje silná koncentrace subjektů v kraji Vysočina. V Karlovarském kraji jsou nadprůměrně koncentrovány knihovny, muzea a další kulturní zařízení.

Za účelem souhrnného posouzení stavu služeb v krajích byla jednotlivá odvětví sloučena dle typologie uvedené v tab. 1 do čtyř hlavních kategorií. Údaje uvedené v tab. 3 ukazují podíl počtu subjektů poskytujících danou kategorii služeb na celkovém počtu ekonomických subjektů v daném kraji. Z tab. 3 je patrné, že difference mezi kraji nejsou příliš významné. Výjimkou je hlavní město Praha, které vykazuje vyšší podíl subjektů poskytujících profesionální služby. Nejvyšší podíl poskytovatelů služeb prostřednictvím prodejních míst se nachází

Tab. 2: Koefficienty lokalizace ze zaměstnanosti pro odvětví dle klasifikace CZ-NACE

Sekce CZ-NACE/kraj	LK	KK	PLK	UK	STK	HMP	JČK	KVK	PAK	VYS	OK	JMK	MSK	ZK
A	0,65	0,89	1,60	0,67	0,97	0,11	1,87	1,12	1,41	2,33	1,59	0,95	0,62	1,01
B	0,60	3,32	0,56	3,57	0,33	0,16	0,62	0,00	0,24	0,97	0,29	0,33	3,31	0,04
C	1,33	1,03	1,19	0,99	0,95	0,31	1,07	1,20	1,27	1,27	1,16	0,92	1,14	1,32
D	0,93	0,56	0,85	1,60	1,10	0,89	1,16	0,46	0,75	0,94	0,64	1,11	1,31	0,79
E	1,35	1,47	1,07	1,57	1,04	0,40	1,03	1,21	1,84	0,67	0,88	0,86	0,95	0,85
F	1,16	0,92	0,88	1,24	1,07	0,91	1,06	0,93	1,04	0,96	1,08	1,03	0,84	1,00
G	0,88	0,90	0,96	0,92	1,06	1,16	1,03	1,01	0,99	1,03	0,93	0,98	0,95	0,91
H	0,74	0,96	0,89	1,29	1,37	1,07	0,88	0,87	0,93	0,69	0,85	1,01	0,97	0,75
I	0,92	1,35	0,90	0,77	0,87	1,41	1,16	1,00	0,67	1,14	0,92	0,97	0,88	0,96
J	0,48	0,33	0,51	0,57	1,04	2,92	0,59	0,64	0,56	0,32	0,47	0,98	0,92	0,59
K	0,55	0,78	0,76	0,52	1,01	2,28	0,71	0,75	1,00	0,59	0,78	0,98	0,86	0,65
L	0,71	0,63	0,76	0,91	1,37	2,67	0,58	0,68	0,41	0,31	0,62	0,80	0,57	0,44
M	0,60	0,56	0,70	0,69	0,88	2,23	0,63	0,84	0,74	0,59	0,76	1,47	0,62	0,73
N	0,68	1,33	1,01	1,14	1,20	1,47	0,99	0,54	0,54	0,81	0,83	0,82	0,97	0,89
O	0,98	1,21	0,98	1,06	1,04	1,04	1,05	0,97	0,86	0,87	1,12	1,08	0,94	0,67
P	1,08	0,79	1,00	0,85	0,87	1,09	0,89	1,18	1,04	0,89	0,99	1,01	1,06	1,23
Q	0,97	1,36	1,06	0,93	0,82	1,04	0,88	1,08	0,92	0,97	1,03	1,04	1,02	1,18
R	1,19	1,05	1,29	0,50	0,80	1,97	0,90	0,88	0,47	0,48	0,70	0,99	0,87	1,02
S	0,80	0,82	0,72	1,22	1,14	1,16	0,89	0,75	0,69	0,63	0,99	1,39	0,93	0,85

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Vysvětlivky: A - Zemědělství, lesnictví a rybářství, B - Těžba a dobývání, C - Zpracovatelský průmysl, D - Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu, E - Zásobování vodou; činnosti související s odpadními vodami, odpady a sanacemi, F - Stavebnictví, G - Velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, H - Doprava a skladování, I - Ubytování, stravování a pohostinství, J - Informační a komunikační činnosti, K - Peněžnictví a pojišťovnictví, L - Činnosti v oblasti nemovitostí, M - Profesní, vědecké a technické činnosti, N - Administrativní a podpůrné činnosti, O - Veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení, P - Vzdělávání, Q - Zdravotní a sociální péče, R - Kulturní, zábavní a rekreační činnosti, S - Ostatní činnosti.

v Ústeckém kraji, ovšem v této kategorii, stejně rozdily mezi kraji statisticky významné (na hladině významnosti $\alpha = 5 \%$).

Tab. 3: Podíl subjektů poskytujících jednotlivé kategorie služeb v krajích ČR

Kategorie služeb	LK	KK	PLK	UK	STK	HMP	JČK	KHK	PAK	VYS	OK	JMK	MSK	ZK
Profesionální služby	0,20	0,22	0,20	0,21	0,22	0,39	0,21	0,20	0,20	0,20	0,21	0,26	0,23	0,20
Prodejní místa	0,33	0,37	0,34	0,37	0,32	0,33	0,32	0,34	0,33	0,30	0,33	0,31	0,36	0,32
Masové služby hédonické	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02	0,02
Masové služby utilitární	0,09	0,09	0,09	0,09	0,10	0,08	0,10	0,10	0,09	0,10	0,09	0,08	0,09	0,09

Zdroj: vlastní zpracování

Posledním záměrem výzkumu bylo zjistit, zda se struktura poskytovaných služeb odráží v ekonomické úrovni kraje. Analyzovanými

proměnnými byla výše hrubého domácího produktu na obyvatele v roce 2010 (Kč/obyvatele) a podíly subjektů v jednotlivých kategoriích

Ekonomika a management

služeb. Již při prvotním pohledu na výši HDP/obyvatele byla zřejmá existence odlehle hodnoty, kterou je HDP/obyvatele v hlavním městě Praze. Výše HDP/obyvatele v Praze v uvedeném roce činila téměř 777 tis. Kč, přičemž mediánová hodnota byla 299 tis. Kč (Ústecký kraj) a minimální hodnota 260 tis. Kč/obyvatele (Karlovarský kraj). Výskyt odlehle hodnoty byl následně potvrzen i Dixonovým testem na hladině významnosti 5 %. Zároveň na základě výsledků Shapiro-Wilkova testu lze zamítnout na 5% hladině významnosti hypotézu, že hodnoty HDP pocházejí z normálního rozdělení. Pro zjišťování závislosti mezi odvětvovou strukturou služeb a ekonomickou úrovní kraje tak nebylo možno použít analýzu rozptylu.

Samotný počet krajů 14 je pro možnost formulace obecnějších závěrů poměrně malý, po vyloučení hlavního města Prahy by byl ještě méně průkazný. Z toho důvodu byl pro orientační ověření existence závislosti mezi proměnnými použit Spearmanův koeficient pořadové korelace, který je robustní vůči porušení předpokladu normality dat a výskytu odlehklých pozorování.

Při analýze závislosti pořadí byly postupně porovnávány hodnoty HDP/obyvatele v krajích s podíly subjektů poskytujících jednotlivé kategorie služeb (viz tab. 3). Výsledné koeficienty pořadové korelace jsou však velmi nízké (nižší než 0,38 v absolutní hodnotě) a na hladině významnosti 5 % nejsou závislosti statisticky významné. Z toho lze usoudit, že mezi ekonomickou úrovní krajů a odvětvovou strukturou ve službách neexistuje významná závislost. Podobného výsledku bylo dosaženo i po vyloučení odlehle hodnoty ze zkoumaného souboru.

Ze struktury dat vyplývá, že s výjimkou hlavního města Prahy jsou rozdíly mezi podíly subjektů v jednotlivých kategoriích služeb nízké, avšak také rozdíly v ekonomické úrovni krajů jsou malé (průměrný HDP/obyvatele ve 13 krajích bez Prahy v roce 2010 činil 296 512 Kč se směrodatnou odchylkou jen 20 806 Kč).

Závěr

Česká republika patří k zemím s dlouhou průmyslovou tradicí. Přes absolutní pokles průmyslové produkce v průběhu procesu transformace národního hospodářství si česká ekonomika uchovávala nadprůměrný podíl průmyslu na tvorbě hrubé přidané hodnoty, resp. hrubého

domácího produktu. Podle údajů Eurostatu činil v roce 2010 podíl průmyslu a stavebnictví na tvorbě hrubé přidané hodnoty v ČR téměř 37 %, zatímco průměr EU 27 byl jen necelých 25 % [5]. Tento podíl řadí Českou republiku na pomyslný vrchol, vyšší podíl průmyslu a stavebnictví na tvorbě hrubé přidané hodnoty vykazovalo v Evropě jen Norsko (40,2 %), které ovšem není členem EU. Zajímavý je i vývoj v časové řadě, neboť Česká republika si udržuje takto vysoký podíl prakticky nepřetržitě od roku 2000 (rozdíl let 2010–2000 je jen -0,1 p.b.). Za stejné období přitom klesl v dnešních zemích EU 27 podíl průmyslu a stavebnictví na tvorbě hrubé přidané hodnoty o více než 3 p.b. [5].

Této realitě odpovídá vysoká významnost zpracovatelského průmyslu na zaměstnanosti v krajích ČR. Nadprůměrnou zaměstnanost ve zpracovatelském průmyslu vykazuje hned 10 krajů ČR, dominují přitom Liberecký, Zlínský, Pardubický kraj a Vysočina. V Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji je rovněž významná zaměstnanost v těžbě a dobývání nerostných surovin.

Přes tuto skutečnost zaznamenal sektor služeb v uplynulých 20 letech v ČR velmi dynamický rozvoj. Mezi léty 1990–2003 se jeho podíl na tvorbě HDP zvýšil o 29 p.b., v dalších letech se však tento růst v podstatě zastavil a udržuje se s malými mezikročími výkyvy zhruba na úrovni 60 % HDP. Příčiny tohoto vývoje jsou v zásadě dvojí. Jednak na začátku 90. let byla výchozí základna služeb velmi nízká a průmysl procházel restrukturalizací spojenou s absolutním poklesem objemu produkce. Pracovníci uvolnění z průmyslu tak nacházeli uplatnění zejména v sektoru služeb. Za druhé, v roce 1998 vláda ČR schválila vyhlášku o investičních pobídkách a později od května 2000 vstoupil v platnost zákon o investičních pobídkách, prostřednictvím kterého byla podpořena řada průmyslových zón a strategických investorů ve zpracovatelském průmyslu. Agentura Czechnvest uvádí, že díky těmto investicím postupně vzniklo přes 308 tisíc přímých pracovních míst [4], což reprezentuje cca 6 % pracovních sil v ČR. Další obtížně kvantifikovatelný počet pracovních míst poté vzniknul v navazujících odvětvích, částečně tedy i ve službách. Příchod nových strategických investorů do zpracovatelského průmyslu zapříčinil, že absolutní i relativní pokles produkce v průmyslu se zastavil a dokonce po roce 2003 došlo k opětovnému mírnému nárůstu

podílu průmyslu na tvorbě HDP (zhruba o 2 p.b., viz obr. 1).

Vrátime-li se k cíli článku, kterým bylo v první řadě zhodnotit rozdílnost postavení sektoru služeb v jednotlivých krajích České republiky z hlediska jejich typologie, lze konstatovat, že postavení sektoru služeb v krajích ČR vykazuje poměrně silné rozdíly. Sektor služeb je nejsilnější v hlavním městě Praze, kde se podíl na zaměstnanosti pracovní síly 82 %, s odstupem poté následují Jihoomoravský kraj (61 %) a Karlovarský kraj (57 %). V ostatních krajích poté zaměstnává jen něco málo přes 50 % pracovních sil, s výjimkou kraje Vysočina, kde činí podíl služeb na zaměstnanosti jen 48 %.

Výsledky analýzy odvětvové struktury však nepotvrdily skutečnost uváděnou v literatuře, že služby jsou obvykle méně koncentrovány než průmysl [22]. V případě zpracovatelského průmyslu dosahuje koeficient lokalizace maximální hodnoty 1,33 v Libereckém kraji. U služeb dosahuje maximální hodnoty 2,92 v odvětví informačních a komunikačních činností v hlavním městě Praze. Rovněž další odvětví služeb (K, L, M) vykazují velmi vysoké koeficienty lokalizace (přes hodnotu 2) v hlavním městě Praze. Pokud hodnotíme sektor služeb z hlediska struktury ekonomických subjektů, pak nejvyšší hodnoty koeficientů lokalizace vykazují oddíly služeb 51 (3,63) a 65 (4,49), oba v hlavním městě Praze a sekce O (2,83) v kraji Vysočina. Výsledky ukazují na mimořádně silný vliv hlavního města Prahy na lokalizaci odvětví a subjektů služeb. V realitě ČR lze tak konstatovat, že služby jsou více koncentrovány než průmysl, a to zejména v hlavním městě Praze. Naopak průmysl je prostorově rozptýlen ve většině krajů ČR, nejsilněji pak v krajích Libereckém, Zlínském, Pardubickém, Vysočina a Královéhradeckém. Slabší pozici, kromě Prahy, vykazuje zpracovatelský průmysl jen ve Středočeském, Jihoomoravském a Ústeckém kraji. U Středočeského kraje se projevují patrné odvětvové vazby na Prahu, u Jihoomoravského kraje lze konstatovat poměrně heterogenní odvětvovou strukturu, neboť koeficienty lokalizace zde u většiny odvětví kolísají kolem hodnoty 1. Výjimkou je pouze odvětví profesních, vědeckých a technických činností, u kterého Jihoomoravský kraj vykazuje silnější regionální specializaci. V případě Ústeckého kraje pak není slabší relativní pozice zpracovatelského průmyslu ovlivněna odvětvím služeb, ale těžbou a dobýváním surovin.

Z hlediska citlivosti odvětví na ekonomický vývoj nelze stávající odvětvovou strukturu hodnotit příliš pozitivně. V případě poslední hospodářské recese zaznamenaly největší poklesy reálného HDP kraje Liberecký, Karlovarský, Moravskoslezský a Zlínský [9]. Jedná se právě o kraje se silnou prostorovou specializací na průmysl (v případě Libereckého a Zlínského kraje především na zpracovatelský průmysl, u Karlovarského a Moravskoslezského kraje rovněž s regionální specializací na těžební průmysl). Naopak nejnižší pokles reálného HDP (jen o 0,3 %) vykázalo hlavní město Praha, v jehož odvětvové struktuře dominují služby.

Druhotným cílem článku bylo posoudit vliv sektoru služeb na ekonomickou úroveň krajů. V tomto ohledu nebylo zjištěno, že by ekonomická úroveň kraje významně závisela na podílu subjektů poskytujících jednotlivé kategorie služeb. Výsledek je ovšem ovlivněn jednak nízkým počtem pozorování (14 krajů včetně hlavního města Prahy) a jednak samotnou pozicí hlavního města, které v souboru dat představuje výrazně odlehlejší hodnotu.

Z odvětvového hlediska bylo zjištěno silné postavení tzv. profesionálních služeb v hlavním městě Praze a s odstupem i v Jihoomoravském kraji. Jedná se o služby spojené především s vydavatelskými činnostmi, rozhlasovým a televizním vysíláním, úpravou krajiny, nemovitostmi, reklamou, podnikovým poradenstvím a informačními technologiemi. V ostatních krajích ČR je výskyt podnikatelských subjektů v odvětvích profesionálních služeb nižší, sektor služeb je v těchto krajích zastoupen zejména „standardními“ činnostmi, které jsou poskytovány prostřednictvím prodejních míst. V tomto segmentu hrají poměrně důležitou roli ubytovací služby, jejichž poskytovatelé jsou nadproporcionálně zastoupeni zejména v Jihočeském, Karlovarském a Libereckém kraji, což souvisí zejména s cestovním ruchem. Segment masových služeb je zastoupen zhruba rovnoměrně ve všech krajích ČR. Relativně vysoký podíl poskytovatelů zábavních služeb (kasina, herny, sázkové kanceláře) byl identifikován, kromě hlavního města Prahy, také v Ústeckém, Moravskoslezském, Olomouckém a Libereckém kraji, což souvisí jednak s cestovním ruchem (Praha, částečně Liberecký kraj), ale i s existencí sociálně patologických jevů.

Článek byl zpracován s podporou projektu Technologické agentury ČR ev. č. TD 010029

Ekonomika a management

„Vymezení subregionů pro rozlišení a řešení sociálních a ekonomických disparit“.

Literatura

- [1] *Ceny tržních služeb – Metodika* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2012-02-22 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/ceny_trznich_sluzeb>.
- [2] *Databáze ročních národních účtů* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2011-09-30 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <<http://apl.czso.cz/pll/rocnka/rocnka.indexnu>>.
- [3] DRAESSLER, J., SOUKAL, I., HEDVIČÁKOVÁ, M. Shluková analýza poptávkové strany trhu základních bankovních služeb. *E+M Ekonomie a Management*, 2011, roč. 14, č. 4, s. 102-114. ISSN 1212-3609.
- [4] *Finální zpráva vyhodnocení dopadů investic čerpačů pobídky a zhodnocení efektivity agentury CzechInvest*. Praha: Agentura pro podporu podnikání a Deloitte Touche, 2010-02-15.
- [5] *Gross value added – Industry, including Energy* [online]. Luxembourg: Eurostat, 2012-02-29 [cit. 2012-02-29]. Dostupné z: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>>.
- [6] HOLUB, A. Strukturální odvětvové změny v procesu transformace české ekonomiky – s ohledem na mezinárodní aspekty. *Politická ekonomie*. 1998, roč. 46, č. 6, s. 788-804. ISSN 0032-3233.
- [7] JAKUBÍKOVÁ, D. *Marketing v cestovním ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-3247-3.
- [8] *Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE)* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2009-07-01 [cit. 2012-01-30]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29>.
- [9] KRAFT, J., et al. *Východiska z krize. Cesty zmírnění negativních efektů hospodářské krize v ČR*. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2011. ISBN 978-80-7372-787-1.
- [10] KUTSCHERAUER, A., et al. *Regionální disparity: Disparity v regionálním rozvoji země, jejích pojetí, identifikace a hodnocení*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2010. ISBN 978-80-248-2335-5.
- [11] LOVELOCK, C. H. Classifying Services to Gain Strategic Marketing Insights. *Journal of Marketing*. 1983, Vol. 47, Iss. 3, s. 9-20. ISSN 0022-2429.
- [12] *Národní účty – 3. čtvrtletí 2011* [online]. Praha: Český statistický úřad, 2011-12-09 [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/chdp120911.docx>>.

- [13] NG, S., RUSSELL-BENNETT, R., DAGGER, T. A typology of mass services: the role of service delivery and consumption purpose in classifying service experiences. *Journal of Service Marketing*. 2007, Vol. 21, Iss. 7, s. 471-480. ISSN 0887-6045.
- [14] *OECD Glossary of Statistical Terms - Market services – ISIC Definition* [online]. Paris: OECD, 2003-03-07 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1615>>.
- [15] *OECD Glossary of Statistical Terms – Non-market services – OECD Definition* [online]. Paris: OECD, 2003-03-10 [cit. 2012-01-29]. Dostupné z: <<http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1812>>.
- [16] PAZOUR, M. Inovace ve službách – koncepční rámec. *Working Paper CES VŠEM*. 2007, No. 2, s. 2. ISSN 1801-2728.
- [17] ROJČEK, M. Strukturální charakteristika nabídkové strany české ekonomiky. *Politická ekonomie*. 2007, roč. 55, č. 4, s. 435-457. ISSN 0032-3233.
- [18] SILVESTRO, R., FITZGERALD, L., JOHNSTON, R., VOSS, C. Towards a Classification of Service Processes. *Journal of Service Management*. 1992, Vol. 3, Iss. 3, s. 62-75. ISSN 0956-4233.
- [19] SKOKAN, K. *Konkurenceschopnost, inovace a klastry v regionálním rozvoji*. 1. vyd. Ostrava: Repronis, 2004. ISBN 80-7329-059-6.
- [20] *Statistický bulletin – příslušný kraj 1. až 4. čtvrtletí 2010*. Krajské správy Českého statistického úřadu, 2011.
- [21] *Statistická ročenka kraje 2011*. Krajské správy Českého statistického úřadu, 2011.
- [22] VAŠÍČEK, B. Prostorová ekonomie a prostorové externality: Přehled teorie a empirická evidence. *Politická ekonomie*. 2008, roč. 56, č. 5, s. 684-708. ISSN 0032-3233.
- [23] VITURKA, M. Konkurenceschopnost regionů a možnosti jejího hodnocení. *Politická ekonomie*. 2007, roč. 55, č. 5, s. 637-657. ISSN 0032-3233.

doc. Ing. Miroslav Žížka, Ph.D.
Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta
Katedra podnikové ekonomiky
miroslav.zizka@tul.cz

Doručeno redakci: 5. 3. 2012
Recenzováno: 20. 4. 2012, 15. 6. 2012
Schváleno k publikování: 26. 9. 2012

Abstract**SERVICES IN THE CONTEXT OF ENTREPRENEURIAL ENVIRONMENT OF THE CZECH REPUBLIC****Miroslav Žižka**

The article deals with the current situation of entrepreneurial environment in the service sector in the Czech Republic. In the introduction the development of the service sector is characterized in the context of the transformation process of the Czech national economy. The further part of the article is focused on various concepts of the service industry classification, namely from the viewpoint of purpose, branch specification, impact on a customer, and the process approach. The significance of the position of individual service branches within the Czech regions was analyzed with the assistance of location quotients in two variants. Initially location quotients were determined on the basis of the number of employees in particular service branches according to the CZ-NACE classification. A similar analysis was performed in the second research phase, but it was based on the number of economic entities registered in these branches. An advantage of the second analysis is data availability on the level of two-digit CZ-NACE classification codes. Subsequently, the service branches were clustered into four basic categories: professional services, service shop, and mass services of hedonic or utilitarian characters. The executed analyses show a dominant position of the capital Prague in the service sector. Simultaneously, Prague evinces the strongest position in the category of professional services. A similar character was also found in the case of the Southmoravian region. The position of services in other regions is less important. The service sector in these regions employs in average only about 50 per cent of labour force; and it consists mainly of standardized services provided through service shops. The final part of the article presents an analysis of the effect of the services' structure on the regional economic level (measured through the gross domestic product per capita). The results do not show a significant correlation between the share of economic entities in the services and the regional economic level.

Key Words: services, classification of services, market services, non-market services, professional services, mass services, location quotient.

JEL Classification: L80, R12.

Ekonomika a management

Příloha

Koefficienty lokalizace z počtu registrovaných ekonomických subjektů pro odvětví služeb dle klasifikace CZ-NACE

Sekce a oddíl CZ-NACE /kraj	LK	KK	PLK	UK	STK	HMP	JCK	KHK	PAK	VYS	OK	JMK	MSK	ZK
G	0,97	1,09	1,02	1,09	0,99	1,05	0,86	0,99	0,98	0,87	0,98	0,93	1,0 9	0,95
45	1,12	0,94	1,14	1,13	1,30	0,53	1,17	1,27	1,17	1,13	1,05	0,88	1, 07	1,05
46	0,84	0,75	0,93	0,85	0,82	1,45	0,67	0,99	1,03	0,74	1,09	0,92	0, 97	0,96
47	1,05	1,42	1,09	1,31	1,09	0,77	0,98	0,94	0,91	0,94	0,87	0,95	1, 19	0,92
H	0,92	0,97	1,04	1,11	1,25	0,94	0,88	0,92	0,94	0,97	1,11	0,89	0,9 8	1,01
49	0,92	0,99	0,97	1,11	1,30	0,86	0,90	0,93	0,96	1,00	1,16	0,90	1, 00	1,05
50	0,39	0,19	0,00	6,82	1,00	1,22	0,79	0,35	0,55	0,00	0,57	0,27	0, 19	0,11
51	0,51	0,00	0,41	0,17	0,39	3,63	0,57	0,45	0,00	0,00	0,65	0,73	0, 36	0,00
52	0,93	0,89	1,58	1,05	0,91	1,29	0,77	0,86	0,87	0,84	0,80	0,91	0, 90	0,77
53	0,30	0,38	0,22	0,83	0,77	3,28	0,43	0,36	0,32	0,19	0,46	0,42	0, 26	0,62
I	1,28	1,47	1,12	1,24	0,95	0,69	1,35	1,27	0,95	0,92	1,08	0,89	0,9 5	0,97
55	2,22	2,11	1,14	0,73	0,72	0,91	2,27	1,67	0,60	0,72	0,85	0,66	0, 46	0,70
56	1,14	1,38	1,11	1,32	0,98	0,66	1,22	1,21	0,99	0,95	1,11	0,93	1, 02	1,01
J	0,70	0,51	0,65	0,68	0,99	1,83	0,69	0,77	0,77	0,65	0,81	1,00	0,8 1	0,86
58	0,47	0,44	0,45	0,56	0,95	2,16	0,52	0,72	0,67	0,50	0,72	1,06	0, 79	0,79
59	0,53	0,42	0,43	0,68	0,86	2,41	0,56	0,70	0,61	0,46	0,72	0,70	0, 73	0,76
60	0,26	0,37	0,31	0,60	0,93	2,74	0,48	0,34	0,40	0,29	0,55	0,69	0, 80	0,67
61	0,54	0,52	0,91	0,79	0,72	1,09	1,03	1,34	0,99	0,85	1,13	1,12	1, 32	1,15
62	0,84	0,58	0,80	0,74	1,00	1,59	0,77	0,79	0,86	0,74	0,88	1,01	0, 85	0,93
63	0,63	0,45	0,46	0,64	1,12	1,95	0,65	0,74	0,68	0,65	0,72	1,06	0, 70	0,74
K	0,85	0,76	0,91	1,23	0,81	0,63	1,82	0,90	1,01	1,43	0,95	1,18	1, 1 2	1,16
64	0,62	0,52	0,62	0,98	0,82	1,62	0,60	0,73	0,58	0,46	0,76	1,03	1, 85	0,70
65	0,00	0,00	0,00	0,21	0,00	4,49	0,00	0,00	0,65	0,00	0,27	0,52	0, 15	0,27
66	0,87	0,78	0,93	1,24	0,82	0,56	1,90	0,91	1,04	1,50	0,96	1,19	1, 07	1,19
L	0,64	1,35	0,84	0,77	0,79	1,98	0,79	0,68	0,66	0,61	0,69	0,83	0,7 9	0,57
M	0,86	0,74	0,76	0,82	0,88	1,45	0,88	0,80	0,78	0,83	0,88	1,15	1,00	0,83
69	0,98	0,80	0,85	0,89	0,99	1,28	0,83	0,89	0,83	0,73	1,03	0,98	1, 06	1,00
70	0,72	0,52	0,60	0,81	0,94	1,76	0,72	0,83	0,87	0,70	0,79	1,10	0, 79	0,70
71	0,86	0,77	0,88	0,79	0,84	1,38	0,95	0,78	0,88	0,82	0,96	1,16	0, 93	0,94
72	1,10	0,38	0,71	0,60	0,89	1,63	0,60	0,56	0,74	0,61	0,96	1,20	1, 10	0,87
73	0,82	0,63	0,67	0,77	0,79	1,79	0,83	0,74	0,66	0,62	0,71	1,06	0, 97	0,77
74	0,82	0,81	0,69	0,81	0,81	1,43	0,94	0,73	0,64	1,01	0,77	1,32	1, 08	0,69
75	0,82	0,63	1,19	0,81	1,16	0,42	1,44	1,21	1,38	1,74	1,34	1,18	0, 97	0,98
N	0,96	1,00	1,01	0,80	0,98	1,76	0,79	0,65	0,74	0,59	0,67	0,76	0,9 0	0,59
77	1,40	1,15	0,88	0,97	0,83	1,08	0,96	0,72	0,78	0,68	1,13	0,91	1, 42	0,87
78	0,86	0,28	1,25	0,55	0,77	1,72	0,50	0,50	0,36	0,22	0,55	0,76	2, 19	0,71
79	0,85	1,37	0,73	0,68	0,73	1,96	0,96	0,79	0,66	0,62	0,63	0,80	0, 80	0,61

Ekonomika a management

Sekce a oddíl CZ-NACE / kraj	LK	KK	PLK	UK	STK	HMP	JCK	KHK	PAK	VYS	OK	JMK	MSK	ZK
80	0,85	1,08	0,88	1,13	1,38	1,27	0,70	0,67	0,58	0,75	0,92	0,82	1,03	0,76
81	0,89	0,76	1,31	0,79	1,01	2,10	0,76	0,56	0,88	0,51	0,48	0,69	0,49	0,32
82	1,01	0,72	1,07	0,53	1,19	1,86	0,41	0,56	0,70	0,53	0,44	0,59	1,23	0,79
O	0,85	0,52	1,58	0,76	1,38	0,11	1,86	1,45	1,70	2,83	1,23	0,87	0,59	0,94
P	1,04	0,69	0,82	0,89	0,99	1,10	0,97	0,98	1,07	1,00	1,04	1,01	1,08	0,95
Q	0,93	0,98	0,92	1,07	0,84	1,00	0,93	1,08	1,02	1,04	1,13	0,99	1,13	1,07
86	0,92	0,97	0,92	1,07	0,81	0,98	0,92	1,08	1,04	1,06	1,16	1,02	1,14	1,11
87	1,16	1,21	0,73	1,29	1,32	0,27	1,07	1,35	1,13	1,52	1,47	0,97	1,20	0,95
88	0,96	0,95	0,98	1,02	1,09	1,55	0,96	1,00	0,75	0,59	0,69	0,60	0,96	0,58
R	1,03	0,95	0,98	1,00	0,98	1,02	1,06	1,04	1,04	0,95	1,08	0,92	1,02	0,91
90	0,85	1,06	0,77	0,64	0,84	2,05	0,73	0,85	0,98	0,64	0,82	0,75	0,50	0,56
91	1,09	1,83	1,06	1,12	1,07	1,03	1,35	1,10	1,14	0,77	0,85	0,78	0,70	0,62
92	1,14	1,06	0,85	1,30	0,75	1,45	0,47	0,87	0,49	0,45	1,27	0,69	1,31	0,90
93	1,05	0,92	1,00	1,03	1,00	0,90	1,10	1,07	1,06	1,00	1,11	0,95	1,08	0,96
S	0,94	1,01	1,00	1,00	1,05	0,86	1,02	1,12	1,09	1,08	1,06	0,99	1,06	1,04
94	0,92	0,84	0,91	1,03	0,94	1,02	1,03	1,02	1,07	1,13	1,08	1,02	0,99	0,96
95	0,81	1,17	1,30	1,01	0,98	0,58	1,06	1,37	1,21	1,14	1,23	0,99	1,10	1,25
96	0,98	1,11	1,01	0,97	1,16	0,79	1,00	1,15	1,09	1,03	1,00	0,96	1,10	1,05

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Poznámka: Kódy klasifikace CZ-NACE jsou dostupné na stránce ČSÚ:

http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/klasifikace_ekonomickych_cinnosti_%28cz_nace%29